

Български институт за правни инициативи

Ул. Раковски 132, ет. 3
София 1000
България

Тел. ++359/2/9808084
++359/2/9808515
www.bili-bg.org

ДО
КОМИСИЯТА ПО ПРАВНИ ВЪПРОСИ
КЪМ ВИСШИЯ СЪДЕБЕН СЪВЕТ

СТ А Н О В И Щ Е

Относно: Предложения за промени в Правила за избор на кандидати за председател на ВКС, ВАС и Главен прокурор на Комисията по правни въпроси към Висшия съдебен съвет, приети на заседание на Комисията от 09.06.2014 г.

Български институт за правни инициативи намира, че предложените промени в Правилата дават възможност за по-голяма прозрачност на процедурата за избор, правят я по-видима не само за представителите на съдебната власт, но и за обществото и не на последно място, дават възможност на магистратите, които ще бъдат пряко засегнати от избора, да дадат своето мнение за кандидатите.

Коментарите ни са насочени по-специално към някои от текстовете, които не са подкрепени от Комисията по правни въпроси.

По отношение на т. 1.2. - Доколкото понятието „профил“ е дефинирано като „описание на необходимите качества за заемане на длъжността“ считаме, че евентуалното премахване на уточнението „и качества, които кандидатите трябва да притежават“ не променя смисъла на разпоредбата. Уточняването на качества ще се ползва като указание към кандидатите и препоръка как по-добре да посочат и обосновават силните страни на своята кандидатура. Това важи с още по-голяма сила, когато се кандидатства за най-висшите позиции в съдебната власт, където и изискванията и критериите трябва да бъдат максимално завишени. Считаме, че описанието на качества само ще подпомогне избор, основаващ се именно на тях и на професионализма на кандидатите, а не на други фактори.

С оглед избягване използване на скоби и подчертаване на необходимостта при изготвяне на профил да се отчита конкретното състояние на органа и, съответно, избягване на „типични“ профили, предлагаме следната редакция:

„1.2. С приемането на решението за откриване на процедурата за избор се приема и профил на длъжността. Профилът представлява описание на необходимите качества за заемане на длъжността на основата на оценка на състоянието на органа към момента на процедурата и на нуждите в следващия мандат и съдържа характерните особености на съответната длъжност“.

По отношение на т. 4.3., уреждаща участието като наблюдатели на представители на съсловните организации – Целта на подобен вид участие в работата на Комисията по професионална етика и превенция на корупцията (КПЕПК) е постигане на максимална конструктивност при изчистване на всички евентуални въпроси и същевременно повишаване на доверието в процедурата като цяло. Подобен подход би спестил комуникация „през медиите“ и ненужни пропуски от страна на КПЕПК и всъщност е от интерес на комисията. Доколкото има притеснения за случаите, в които може да се наложи разглеждане на особено чувствителни въпроси от интимен характер или за изтичане на защитени данни, следва да се предвиди право на КПЕПК да провежда закрити заседания в такива случаи, както и погълването на декларации за конфиденциалност на защитена по закон информация от страна на наблюдателите. С тези допълнения, призоваваме за запазване участието на наблюдателите.

По отношение на т. 6.6., уреждаща срок за оповестяване на доклада по извършените от ВСС проверки – Във всяка процедура за избор сроковете са от ключово значение. В случая, определянето на конкретен и достатъчен срок е гаранция, че на общественото мнение ще се даде възможност достатъчно рано преди самия избор да се запознае със съдържанието на доклада. Същевременно, то е и гаранция, че ако има добросъвестни пропуски, ВСС ще може да научи за тях и да ги отчете, преди да гласува и така ще се избегнат ситуации на избор, след който възникват въпроси. Всичко това е елемент от стъпките за повишаване на доверието и стабилността на процедурата. По тези съображения призоваваме да има подобен срок – дори и конкретният му размер да бъде коригиран.

По отношение на т. 11., уреждаща изслушвания на кандидатите от съдиите на съответните върховни съдилища - Настоятелно препоръчваме да бъде приета разпоредба, която да гарантира, че подобно изслушване от върховните съдии ще се състои на практика! В предложената от КПВ редакция остава неясно по чия инициатива може да се реализира така предвидената възможност. Както сочи и практиката при аналогичната редакция на съответния текст относно административните ръководители – липсата на конкретен ред на практика прави тази „възможност“ мъртва. Подобно изслушване е изключително важна практическа гаранция за доверието в избрания кандидат, както сред колегията, така и в обществото, както и че то би било от първостепенен интерес на самия ВСС, доколкото ще гарантира добра информираност на членовете на съвета. Що се отнася до притесненията, че първоначалната редакция предвижда някакво задължение за върховните съдии, което ВСС не може да въвежда със свой акт, предлагаме текстът да се промени, така че да стане ясно, че ВСС задължава сам себе си да организира

подобно изслушване, а съдиите от върховните инстанции имат единствено възможност да участват в него. Предлагаме следната редакция:

„11. ВСС организира изслушване на допуснатите кандидати, на което се канят съдиите от съответния върховен съд“.

На второ място, призоваваме да се запази публикуването на протокола от изслушването на страницата на ВСС, така че да е достъпен за всички. Съществуващата редакция предвижда добър баланс между необходимостта от пристойна вътрешно-съсловна дискусия, като не предвижда иначе утвърждаващото се като норма пряко излъчване, от една страна, и драматичната необходимост от възстановяване на общественото доверие към съдебната система чрез повече прозрачност. Самата дискусия при избора на професионална квота на ВСС премина при пряко излъчване и затварянето на протокола само за ползване от ВСС сега ще изпрати изключително негативен сигнал за голямо отстъпление от вече установила се практика и стремеж към някакви задкулисни уговорки. Нещо повече – то е лишено от каквито и да било аргументи: по никой начин не можем да очакваме на подобен професионален форум да бъдат обсъждани данни от интимен характер или защитени по закон. Не на последно място – „засекретяването“ на протокола рискува да подейства обезкуражаващо на много съдии да изкажат мнението си и същевременно да превърне съдържанието на изслушването в предмет на медийни спекулации, изтичания, цитирания на неназовани източници и прочее. Очевидно е, че всичко това би било пример за крайно контрапродуктивен комуникационен подход от страна на ВСС.

По отношение на точка 6., с която в раздел IV се създават разпоредби за гласуване с интегрални бюлетини. Призоваваме гласуването да бъде проведено с хартиени бюлетини. Както при избора на нов главен прокурор, така и в последващи казуси, възникнаха съмнения в сигурността на електронната система, използвана от Съвета. За съжаление ВСС и обслужващите го технически експерти така и не възприеха подход на адекватно реагиране при подобни съмнения и изчистването им чрез бързи и прозрачни мерки за възстановяване на доверието. За съжаление, упорното отричане на наличието на проблем, липсата на елементарна диалогичност и непонятното настояване на запазване на съществуващото положение в този случай, както и в други, допринасят много за силно негативния имидж на Съвета и съдебната власт изобщо. След като толкова време ВСС така и не предприе елементарни технически стъпки да отстрани съмненията в електронната си система за гласуване, остава напълно непонятно нежеланието да се премине към гласуване с хартиени бюлетини, което би отстранило още един източник на съмнения в резултата на предстоящата процедура.

Надяваме се, че нашето становище ще бъде взето под внимание по време на дискусията по Правилата.

26.06.2014 г.

С уважение,

Български институт за правни инициативи